

ČESKÝ FILM PO ROCE 1989

Mgr. Jitka Lanšperková

15. 10. 2021

19. 11. český exploatační film

- Hostovská hodina Mgr. Veroniky Lengálové

Soukromé produkční firmy

- V roce 1992 jich vzniklo přes 70
- Několik z nich přežilo do teď
- Další produkovali pouze jeden/dva filmy
- Nejvíce firem založili studenti/absolventi FAMU (především produkce)

Producent x vedoucí produkce x
výkonný producent

Producent

- Producent neboli „výrobce zvukově obrazových záznamů“
- Podílí se na projektu od první fáze developmentu až po distribuci
- Dohlíží!
- Vybírá autorské profese
- Tvůrčí trojúhelník producent-režisér-střihač/scénárista
- Zajišťuje financování filmu – k tomu mu pomáhá vedoucí produkce/výkonný producent
- Řeší právní otázky vč. smluv
- Hledá vhodné partnery pro distribuci
- Řeší koprodukce

Vedoucí produkce (production manager)

- Je přímým podřízeným producenta
- Můžete se také setkat s pojmem „produkční“, vedoucí výroby
- Vypracovává časový plán
- Zodpovídá za organizační a dispoziční řešení projektu
- Zodpovídá za dodržení rozpočtu a časového plánu
- Sestavuje štáb (asistenti, řidiči, catering, osvětlovači, zvukaři...)
- Musí být fyzicky přítomen na natáčení
- Lokační záležitosti (smlouvy...)

Výkonný producent (executive producer)

- Především v angloamerickém prostředí
- Finanční vklad
- Symbolické gesto
- V českém prostředí je to „pomocný“ producent se zaměřením na finanční vazby
- Často je to majitel produkční či producentské firmy, která zajišťuje a garantuje výrobu filmu

Producenti 90. let

- Několik typů producentů
- a) producenti, kteří jen sháněli peníze,
- b) producenti chudí i bohatí,
- c) producenti/dramaturgové, přičemž producenti/dramaturgové byli především bývalí zaměstnanci jednotlivých hospodářských složek československého filmu.

Producent podle Petra Szczepanika

- Studie *Post-socialist producer: The production culture of a small-nation media industry*
- Studie vývoje českého hraného filmu
- Podrobně představuje klíčové charakteristiky českých producentů
- Producent jako iniciátor a manažer výrobního procesu
- Producent a development – proč je to důležité?
- Neochota zabývat se výzkumem publika

Cesta nezávislé produkce

- RŮŽIČKOVÁ, Alice. Cestou nezávislé produkce. *Cinepur* 11, č. 19, 2002, s. 38–41.
- Existuje něco jako nezávislá produkce?
 - *Nezávislá ve výběru námětů a zpracování*
- Film (hraný/doku) vždy potřebuje diváka -> ČT
- Doku film bez podpory ČT nevznikne???
 - *Ano, ale je bez diváků a je velmi obtížné jej dostat do kin -> pro kinaře příliš riskantní na DVD/VHS nejsou peníze*
 - *Je nutné hledat jiné cesty*
 - *I přes značný posun v produkci doku filmů je spolupráce s ČT klíčová dodnes*

Spacefilms

- **Sami sebe označují** za první soukromou nezávislou **produkční a distribuční společnost**
- První byl ale Nationalfilm
- Zakladatel a dosavadní ředitel firmy je Jiří Ježek (odmítl vysoké postavení v KF)
- Firmu založil po *Tankovém praporu*, kde působil jako vedoucí produkce
- Hlavním úkolem byla distribuce TP, protože nechtěli přenechat distribuci na Lucerna filmu
- Firma vznikla dva dny po premiéře TP
- Zápis v [OR](#)

Spacefilms

- Kolektiv SF – Jiří Ježek, Pavel Šolc, Petr Zenkl, Ivana Kvapilová Hynie
- „Nic jsme neobcházeli, [...] platili jsme daně [...] všechno bylo čisté.“
- „Jsme první a nejlepší“ – nevnímali konkurenci
- Odmítli jakéhosi pana Davida Minkowského (nynější majitel Stilking Films)
- Roku 1999 spolupráce s BBC

Spacefilms – producentské strategie

- PS: souhrn strategický rozhodnutí producenta o způsobu výběru, zpracování, výroby a šíření filmů či audiovizuálních děl vycházejících především z prostředí trhu ve kterém vzniká -> **je to producentský rukopis**
- Spacefilms vytvářela projekty výhradně v koprodukcích , či jako vedoucí produkce (tedy bez přímého vlivu na tvorbu – *TP, Černí baroni, Kolja*)
- Charakteristické rysy SF:
 - *Touha bavit diváky – komedie a tragikomedie*
 - *Adaptace současných literárních děl*
 - *Cílení na divácký úspěch*
 - *Důvěra ve zpracovávanou látku*
 - *Návrat do blízké minulosti*

Vertikálně integrovaná firma?

- Produkce filmu má především nákladovou stránku rozpočtu
- Výnosy jsou minimální – dotace, či sponzorský/vlastní vklad
- Proto je vhodné věnovat se i distribuci -> předkup práv pro TV, zajištění důkladné reklamy pro kina (výlepy na tramvaje, reklama v TV)
- SF jsou v tomto první v ČR
- **Potenciální zisk** je to hlavní

Tankový prapor, 1991, Vít Olmer

- „Startovací“ film pro J. Ježka
- Adaptace děl Josefa Škvoreckého (zakázaný)
- Marketingová strategie – zvaní novinářů na natáčení za účelem vzniku reportáží v tisku, reklamní spot
- Je to typický komerční snímek
- Vhodné herecké obsazení
- Ježek přiznává, že o distribuci nic nevěděl a musel se to všechno naučit
- Nechal vyrobit asi 30 kopií (tehdy bylo běžné mít 3-5 kopií dle ufp)
- 2,5 mil diváků

Černí baroni, 1992, Zdenek Sirový

- <https://www.youtube.com/watch?v=tD2VXTfM9HY>
- SF jako výkonný producent
- FS Barrandov jako hlavní producent (33 % rozpočtu) – technické zařízení, odkup práv na filmové zpracování stejnojmenné knihy Miloslava Švandrlíka
- Multra Trading Team (dovozce elektroniky) - sponzor
- Riosport-Press (vydavatel Švandrlíkových knih)
- Recyklace TP
- 1,5 mil diváků
- Neúspěšná snaha o mezinárodní distribuci – nesrozumitelné téma, jazyková bariéra

Dědictví aneb Kurvahošigutentag, 1992 Věra Chytilová

- První projekt pod taktovkou SF = SF je hlavní producentem
- Má přímý finanční vklad + získali koproducenta Polytechna, a.s.
- Opět jde o komedii
- Atraktivní herecké obsazení – Bolek Polívka, Miroslav Donutil, Ivana Chýlková, Dagmar Veškrnová, Karel Gott
- Atraktivní režisérka – Věra Chytilová
- Návštěvnost 810.000 diváků
- Film byl prodán do Ruska, Maďarska, Polska, Izraele, Austrálie...
- <https://www.youtube.com/watch?v=2JWhWdJNOM>

Šakalí léta, 1993, Jan Hřebejk

- Hřebejk + Jarchovský přinesli svůj absolventský scénář
- Opět na knižní motivy – *Jak potopíš Austrálii* Petra Šabacha
- Je to rockový muzikál
- Spolupráce s TV Nova – paradoxně ubrala diváky v kinech, protože si to pustili v televizi
- Opět spolupráce s Polytechnou
- Méně atraktivní herecké obsazení – Sylva Tománková, Jakub Špalek, Martin Dejdar, Josef Abrhám
- Získal prvního Českého lva
- <https://www.youtube.com/watch?v=xufIBcF8Q9A>

Kolja, 1996, Jan Svěrák

- Hlavní producent Biograf Jan Svěrák
- Další koproducenti: ČT, Centrum českého videa, Lucernafilm, Portobello Pictures, Pandora Cinema
- Rozpočet snímku cca 28 mil. Korun
- SF – výkonný producent
- Získal grant ze SFRPČK (první pro SF)
- Potenciál velkého diváckého ohlasu
- Lákavé herecké obsazení – Zdeněk Svěrák, Libuše Šafránková, Ondřej Vetchý

Kolja, 1996, Jan Svěrák

- Návštěvnost cca 1,4 mil diváků
- Bylo al těžké prosadit jej do kin kvůli nedůvěře k českému filmu
- Stal se z něj kasovní trháč
- Několik cen Český lev
- Zlatý globus pro nejlepší cizojazyčný film
- Oscar za nejlepší cizojazyčný film
- Práva odkoupila americká společnost Miramax

Další filmy

- *Báječná léta pod psa*, r. Per Nikolaev, 1997
- <https://www.youtube.com/watch?v=bQ0trLm2oPs>
- *Kanárek*, r. Viktor Tauš, 1999
- <https://www.youtube.com/watch?v=ftajB28JUqM>

HEUREKA holding

- Vznikal cca rok (90-93)
- Zakladatelé – Milan Brabec a Jiří Ulrich
- Celkem 5 společností, které se vzájemně doplňují
- HEUREKA FILM, s.r.o.
 - *Producent a investor celovečerního filmu*
 - *Nákup zahraničních filmů, dabing a kinodistribuce*
- HEUREKA TV, s.r.o.
 - *Výrobce televizní reklamy a propagační video pořadů*

HEUREKA holding

- HEUREKA PRODUCTION PF, s.r.o.
 - *Organizátor výroby v 35mm filmové technologii*
 - *Distributor pro Heureka v rámci českých a slovenských kin*
- HEUREKA SOUND, s.r.o.
 - *Nahrávání zvuku, ozvučování TV záznamů, ruchy a TV Dabing*
- HEUREKA MULTIMEDIA, s.r.o.
 - *Reklama – tisk, rádia, výlep apod*

HEUREKA filmografie

- *Nahota na prodej*, r. Vít Olmer, 1993
- *Konec básníků v Čechách*, r. Dušan Klein, 1993
- <https://www.youtube.com/watch?v=sxINtClgqRs>
- *Akumulátor 1*, Jan Svěrák, 1994
- <https://www.youtube.com/watch?v=oqDYlfeZFHk>
- *Andělské oči*, Dušan Klein, 1994
- <https://www.youtube.com/watch?v=aQEdLEMKjul>

Nadace Film & Sociologie

- Původně nezávislá iniciativa
- Velmi silná propojení humanitních věd a filmu
- Především dokumentární tvorba
 - *Témata: nezaměstnanost, romská otázka, člověk a násilí, venkov, trestná činnost mladistvých*
- Úzce spolupracují s KF a Institutem sociálních studií FSV UK
- Spolupráce s ČT, první film *Za mřížemi* Heleny Třeštíkové

Nadace Film & Sociologie

- Je financována nadačním základem a sponzorskými příspěvky
- V roce 1991 získávají poměrně velkou část prostředků z grantu ČNR pro nezávislou televizní tvorbu
- Redakční rada – Helena Třeštíková, sociolog Josef Alan, ředitel institutu SS FSV UK Martin Bútora, psycholog Andrej Gjurič, Jan Knoflíček (KF) a Alena Müllerová
- Hl. producentkou je Jarmila Poláková
- Důkaz, že i v obtížných podmínkách lze produkovat závažné a důležité filmy

Nadace Film & Sociologie

- Tvůrci Helena Třeštíková, Pavel Koutecký, Pavel Štingl, Vladislav Kvasnička, Drahomíra Vihanová, Věra Chytilová, Olga Sommerová
- Filmy 90. léta
 - *Zánik Československa v parlamentu* (r. Pavel Koutecký, 1993)
 - *Zlín kouří Malbora* (r. Eva Holubová, 1992)
 - *Studentská láska* (r. Pavel Štingl, 1992)
 - *Čekárna aneb Takové problémy jsme neměli* (Vladislav Kvasnička, 1991)
 - *Denně předstupuji před tvou tvář* (Drahomíra Vihanová, 1992)
 - *Oj, to byl boj!* (r. Pavel Koutecký, 1992)

Oj, to byl boj! A Pavel Koutecký

- r. Pavel Koutecký, 1992
- <https://dafilms.cz/film/7588-oj-to-byl-boj>
- Experimentální film na téma politických předvolebních kampaní
- PK výrazná osobnost dokumentu 90. let
- Vystřídal mnoho tematických okruhů (sociální filmy, cestopisy, politické filmy, experiment, TV cykly...)
- Od roku 1990 pracoval na filmu *Občan Havel*
- Před dokončením však zemřel – film dokončil Miroslav Janek

Bontonfilm a.s.

- PO *Tankovém praporu* upustili od produkce a začali se věnovat především distribuci
- V roce 1994 vstoupil Bonton do Lucernafilmu -> Bontonfilm
- Vlastník filmových ateliérů Zlín

Etamp

- Založena v roce 1991
- Zakladatelem Jan Bílek
- Především zakázková výroba pro zahraniční koproducenty (Franciem Německo)
- Videoklipy pro české interprety – Lucie nebo Anna K
- *Příliš hlučná samota* (r. Věra Caïs, 1994)
- Po roce 2000 přechází na výrobu dlouhodobých seriálů – např *VKV*, dále pak zakázky pro Francii, Holandsko či Německo
- Podíleli se také na minisérii *Hořící keř*

UFD

- Ustavující valná hromada KVIFF 1992
- Sešly se dvě unie – česká a slovenská
- Shodují se na otevřeném trhu
- Záměrem je ochrana a výkon společných zájmů
- Zakladatelé
 - *Lucernafilm*
 - *Interama*
 - *Spacefilms (Tankový prapor a Černí baroni)*
 - *SPF*
 - *Intersonic Taunus Production (video)*
 - *KF, Planfilm sdružení, Filmexport Praha, Pragafilm s.r.o.*

Distribuční firma Falcon

- Založena v roce 1994
- Má minoritní podíl v zahraničí
- Práva především k Buena Vista a Columbia TriStar
- Film a home video

Povinný film

- *Kolja*, r. Jan Svěrák, 1996

Povinná četba

- MAREŠOVÁ, Denisa: Space Films: průkopník nezávislé produkce v transformační éře českého filmu po roce 1989, s. 58 – 75
 - *Ve studijních materiálech*
- SZCZEPANIK, Petr: Post-socialist producer: The production culture of a small-nation media industry. *Critical Studies in Television*, Vol. 13, no. 2 (Summer 2018), s. 207–226.
 - *Ve studijních materiálech*
- SZCZEPANIK, Petr a kol., Studie vývoje českého hraného kinematografického díla. Praha: Státní fond kinematografie 2015
- https://fondkinematografie.cz/assets/media/publikace/studie_vyvoj_hrany_final.pdf

Dobrovolná četba

- BILÍK, Petr. „Na filmové produkci je nestandardní úplně všechno.“ *Illuminace*. Praha: NFA, 2017, 29 (4), s. 69 – 78.
- https://www.iluminace.cz/images/obsah/Jaromir%20Kallista%20Illuminace%204_2017%2069-78.pdf
- RŮŽIČKOVÁ, Alice. Cestou nezávislé produkce. *Cinepur* 11, č. 19, 2002, s. 38–41.
- Ve studijních materiálech